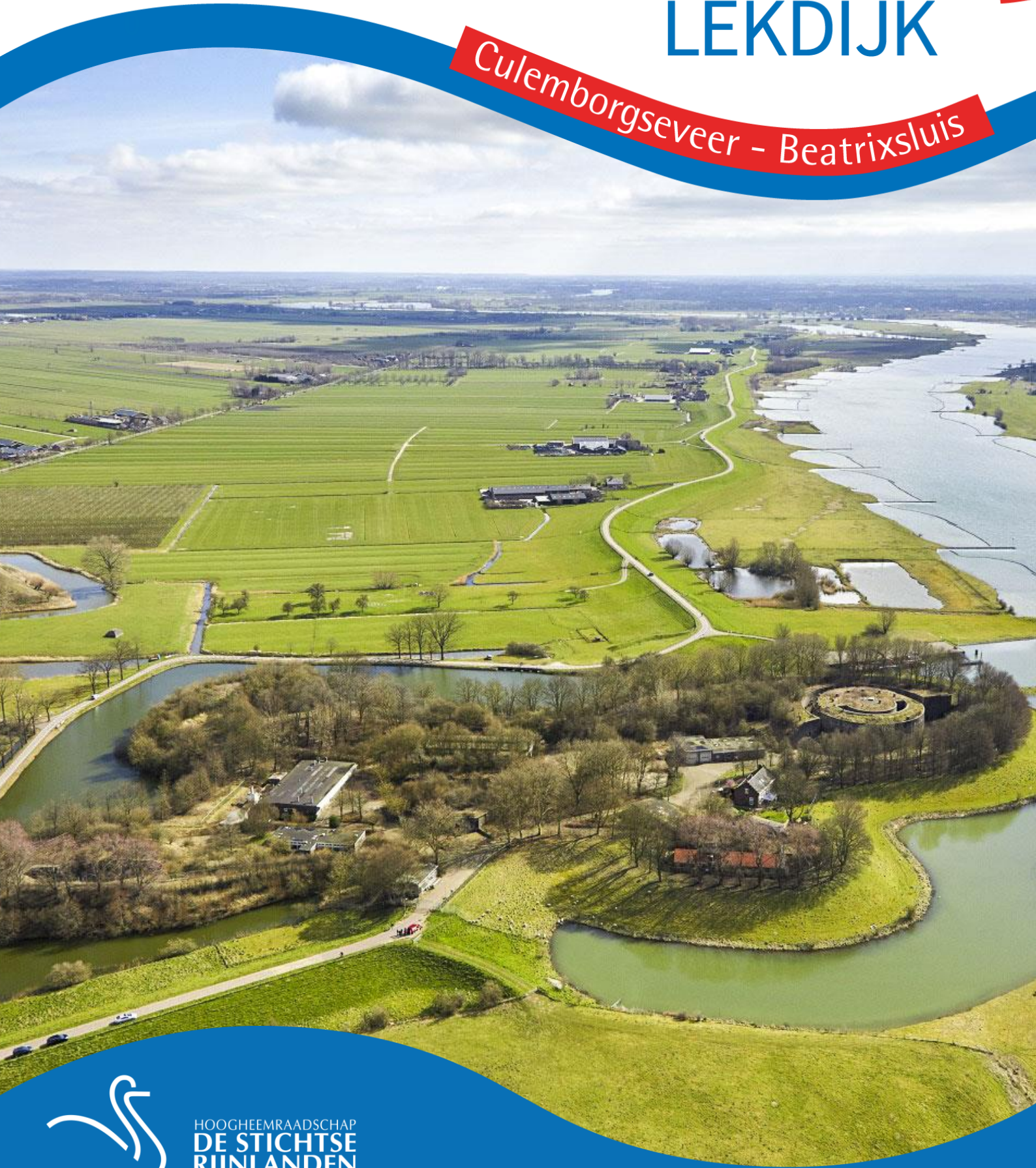

Reactienota informele zienswijzen

STERKE LEKDIJK

Culemborgseveer - Beatrixsluis

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Poldermolen 2
3994 DD Houten

030 634 57 00 T
sterkelekdijk@hdrs.nl E
hdrs.nl/sterkelekdijk W

STERKE LEKDIJK

Titel Reactienota informele zienswijzen
Kenmerk SLD-RHD-OM-CUB-RP-OM-0300
Versie Definitief
Datum 22 oktober 2021
Projectnaam Dijkversterking Culemborgse Veer – Beatrixsluis
Projectnummer

Opgesteld door:
W. Smink, J. van der Vet, B. de
Vries, M. Seelen

Gecontroleerd door
A. Ter Meer - Ronda

Vrijgegeven door:
L. de Jong

Datum
03-09-21
Handtekening
WSM, JVE, BVR, MSE

Datum
07-09-21
Handtekening

Datum
22-10-21
Handtekening

Gemaakt door:

Laan 1914 no 35
3818 EX Amersfoort
T. +31(0)88 348 20 00
www.royalhaskoningdhv.com

Blaeuilaan 60A
3528 AD Utrecht
T. +31 (0)30 602 81 75
www.fugro.com

In opdracht van:

Poldermolen 2
3994 DD Houten
T. +31(0)30 634 57 00
www.hdsr.nl

1 Inleiding 5

1.1	De dijkversterking Culemborgse Veer-Beatrixsluis	5
1.2	Informele terinzagelegging	5
1.3	Behandeling (informele) zienswijzen	6
1.4	Hoe verloopt de verdere procedure?	6

2 Reactie op veelvoorkomende zienswijzen 7

2.1	Breed draagvlak (19x)	7
2.2	Grondverwerving algemeen (18x)	7
2.3	Grondverwerving en woongenot in relatie tot taludverflauwing en beheerstrook in Voorkeursalternatief (11x)	9
2.4	Grondverwerving bij taludverflauwing zonder waterveiligheidsopgave (4x)	10

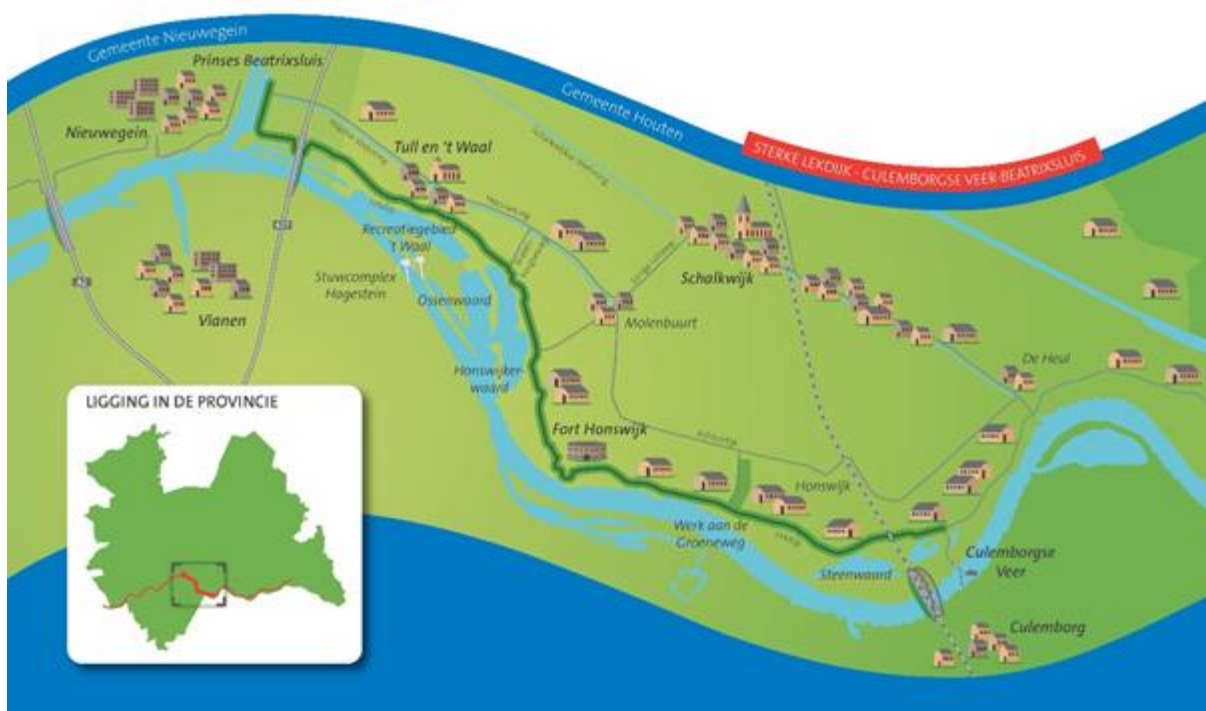
1 Inleiding

1.1 De dijkversterking Culemborgse Veer-Beatrixsluis

De Lekdijk beschermt een groot deel van Midden- en West-Nederland tegen overstroming. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden versterkt de dijk tussen Amerongen en Schoonhoven over een totale lengte van 55 kilometer. Zo is de dijk ook in de toekomst voldoende veilig en voldoet hij aan de waterveiligheidsnormen die sinds 2017 gelden. De versterking van de Lekdijk is onderdeel van het [Hoogwaterbeschermingsprogramma](#). In dat programma werken de waterschappen samen met het Rijk om dijken – en dus Nederland – veilig te houden. De dijkversterking tussen Amerongen en Schoonhoven is een te grote klus om in één keer op te pakken. Daarom is dit project onder de naam [Sterke Lekdijk](#), verdeeld in zes deeltrajecten. De dijkversterking Culemborgse Veer-Beatrixsluis is één van deze trajecten.

Het dijktraject van het project Culemborgse Veer-Beatrixsluis is 11 kilometer lang en loopt van de Veerweg van het Culemborgse Veer (dijkpaal 203) tot aan de Prinses Beatrixsluis van het Lekkanaal (dijkpaal 306).

De dijkversterking Culemborgse Veer-Beatrixsluis bevindt zich aan het begin van de planuitwerkingsfase. Het Voorkeursalternatief is aan het eind van de verkenningsfase vastgesteld. In de komende twee jaar gaan we deze verder detailleren, zodat we daarna kunnen starten met de realisatie.

Figuur 1.1: Deeltraject Culemborgse Veer-Beatrixsluis

1.2 Informele terinzagelegging

Op 7 juli 2021 is het Voorkeursalternatief van het dijkversterkingstraject Culemborgse Veer-Beatrixsluis door het Algemeen Bestuur (AB) vastgesteld.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden heeft ervoor gekozen om een informele terinzagelegging te laten plaatsvinden op het Voorkeursalternatief van 9 juli tot en met 9 september 2021. In deze periode had iedereen de mogelijkheid om een informele zienswijze op het Voorkeursalternatief in te dienen. Ook voorafgaand aan het vaststellen van het Voorkeursalternatief ontving het Algemeen Bestuur al zienswijzen. Deze zienswijzen zijn beschikbaar gesteld aan het Algemeen Bestuur (AB) voorafgaand aan het besluit tot het vaststellen van het Voorkeursalternatief. Ook deze zienswijzen beantwoorden we in deze reactienota.

1.3 Behandeling (informele) zienswijzen

Over het Voorkeursalternatief zijn in totaal 26 informele zienswijzen ingediend. We reageren op de ingediende zienswijzen op twee manieren:

- In veel zienswijzen kwamen dezelfde thema's naar voren. Deze reacties verzamelen en beantwoorden we per thema in deze reactienota.
- Voordat deze reactienota gepubliceerd wordt, heeft iedereen, die een zienswijze heeft ingediend, een persoonlijke reactie gekregen.

De ingediende zienswijzen zijn verzameld. Waar relevant is de beantwoording ervan afgestemd met de betrokken bevoegde gezagen.

1.4 Hoe verloopt de verdere procedure?

In de planuitwerkingsfase wordt het Voorkeursalternatief uitgewerkt naar een plan op perceelniveau. Waar mogelijk nemen we in deze fase uw zienswijze mee tijdens de detaillering van het Voorkeursalternatief. Het Voorkeursalternatief bevat de hoofdlijnen, is vastgesteld en wordt niet meer aangepast.

Nadat het Voorkeursalternatief in de planuitwerkingsfase verder is uitgewerkt, wordt het definitieve plan onder de nieuwe Omgevingswet vastgelegd in een ontwerp-projectbesluit (een plan met meer detail). De publicatie van het ontwerp-projectbesluit is het moment om formeel (wettelijk) in te spreken. Via de nieuwsbrief en de projectwebsite houden we u op de hoogte van hoe dit in zijn werk gaat.

2 Reactie op veelvoorkomende zienswijzen

In totaal zijn 26 zienswijzen ingediend. Een aantal thema's kwamen hierin vaker naar voren. Hieronder volgt per thema onze reactie en hoe wij deze (thematische) zienswijze meenemen in het vervolg van het dijkversterkingsproject.

2.1 Breed draagvlak (19x)

In de zienswijzen geven belanghebbenden aan dat er geen breed draagvlak is, zoals dat is gesteld bij de bestuursvergadering van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden op 10 juni 2021. Zij voelen zich als perceeleigenaar niet benaderd of gehoord door Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Reactie:

Vanwege corona konden er zeer beperkt fysieke bewonersavonden plaatsvinden. We hebben echter alternatieve mogelijkheden ingezet (digitaal) om bewoners te informeren, gelegenheid te bieden om te reageren of vragen te stellen en uit te nodigen voor een afspraak. In de verkenningsfase hebben we algemene keuzes op dijkvakniveau gemaakt. Uiteraard raakt dit de perceeleigenaren, maar in de verkenningsfase kunnen wij nog geen uitspraken doen over de betekenis van deze keuzes op perceelniveau. De behoefte aan detailinformatie is wel begrijpelijk, maar past nog niet bij deze fase. Wij hebben daarom in de verkenningsfase gewacht met het initiëren van individuele gesprekken. Vanzelfsprekend hebben wij gesprekken gevoerd met bewoners die ons alvast benaderden.

In de planuitwerkingsfase wordt het ontwerp steeds concreter en starten we de individuele keukentafelgesprekken. Dan kunnen we duidelijkheid geven over wat de plannen voor de bewoners gaan betekenen. We verwachten deze gesprekken op te starten in het najaar van 2021.

2.2 Grondverwerving algemeen (18x)

In de zienswijzen geven belanghebbenden aan dat de argumentatie voor eigendomsverkrijging door Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden volstrekt onduidelijk is. Daarbij benoemen zij dat in beginsel de dijk veilig dient te zijn en dat onderhoud door de eigenaar al in de Keur is geregeld.

Reactie:

Deze zienswijzen stellen de Strategienota grondverwerving Sterke Lekdijk (grondstrategie) ter discussie.

De verschillende stappen om te komen tot eigendomsverkrijging, zoals vastgesteld in de grondstrategie staan hieronder toegelicht:

Het belang van waterveiligheid voor de inwoners en ondernemers van het hoogheemraadschap is groot. De Lekdijk beschermt immers een groot deel van Midden- en West-Nederland tegen overstroming. Als de Lekdijk doorbreekt, kan een groot deel van de Randstad overstromen, tot Amsterdam aan toe. Falen van deze waterkering betekent grootschalige economische schade, maatschappelijke ontwrichting en een groot slachtofferrisico. Het is daarom van groot belang dat deze functie te allen tijde geborgd wordt en dat (individuele) private belangen op de dijk ondergeschikt zijn aan dit publieke belang. Voor de huidige en toekomstige versterking van de Lekdijk, het beheer en onderhoud en het tegengaan van ongewenste ontwikkelingen kiest het hoogheemraadschap dan ook voor de meeste rechtszekerheid en wil het de daarvoor benodigde grond in eigendom hebben of verkrijgen met toepassing van het onteigeningsinstrument als uiterste redmiddel.

Door klimaatverandering neemt de dreiging toe en daarmee ook het belang om de dijk te verstevigen en effectief te beheren. Van oudsher was de bescherming gericht op het buitentalud; met de nieuwe normering en de huidige stand der techniek rond dijkversterking neemt ook het belang van een goed beschermd binnentalud toe.

Om de dijkversterking van de Lekdijk te kunnen uitvoeren, is ruimte en dus grond nodig. Het hoogheemraadschap acht het noodzakelijk om hiervoor de buitendijks gelegen beheer- en onderhoudsstrook, het buitentalud, de kruin, het binnentalud en de binnendijks gelegen beheer- en onderhoudsstrook in eigendom te hebben of te verkrijgen. Deze zijn blijvend nodig voor de dijkversterking en na gereed komen daarvan, en zijn belangrijk voor het uitoefenen van doelmatig beheer en onderhoud en voor het tegengaan van ongewenste ontwikkelingen voor een toekomstbestendige dijk. Indien maatregelen buiten deze hiervoor aangegeven zonering nodig zijn, volstaat voor deze maatregelen buiten deze hiervoor aangegeven zonering een zakelijk recht. Daarnaast is er tijdelijk grond nodig, als werkstrook of indien nodig voor de aanleg van gronddepots. Het hoogheemraadschap streeft ernaar voor het tijdelijk gebruik van grond, gebruiksregelingen af te sluiten met de betreffende rechthebbenden.

Nut en noodzaak:

- Het hoogheemraadschap is verantwoordelijk voor het borgen van de waterveiligheid. Het beleid van het hoogheemraadschap is niet alleen gericht op de komende dijkversterking en het huidige beheer en onderhoud, maar ook om dit op de lange termijn te borgen. Dit is niet alleen een waterschapsbelang maar ook een zwaarwegend maatschappelijk belang.
- Het belang van waterveiligheid neemt toe onder druk van klimaatverandering en ruimtelijke ontwikkelingen. De belasting wordt zwaarder en de te beschermen waarde wordt groter. Dit uit zich in de, in 2017 verhoogde, normen voor de waterveiligheid voor de Lekdijk. We moeten rekening houden met klimaatverandering en extremer weer (waardoor ook extremere rivierafvoeren) die ook in de toekomst tot nieuwe veiligheidsnormen leiden.
- Nieuwe rekentechnieken hebben geleid tot nieuwe inzichten, waarmee het belang van (het beheer en onderhoud van) het binnentalud is toegenomen (afschuiving en piping). Eerder werd voor waterveiligheid gefocust op het buitentalud (erosiebestendigheid en beperkte waterdoorlatendheid) en de kruin (hoogte en erosiebestendigheid). Nu wordt ook het binnentalud zwaarder belast en is de toestand van het binnentalud een belangrijk onderdeel van de sterkte van de dijk en krijgt dat talud daarom meer aandacht bij beheer en onderhoud. Speciaal aandachtspunt is de gevoeligheid van een eventueel knikpunt onderaan het talud.
- Eigendomsrecht is de meest adequate en rechtszekere bescherming die aan deze beheer- en onderhoudstaak gegeven kan worden. Het is van groot belang dat het hoogheemraadschap meer actief en gericht kan sturen in ontwikkelingen, meer actief en gericht beheer en onderhoud kan uitvoeren, ongewenste ontwikkelingen kan tegengaan als eigenaar, en niet afhankelijk is van iedere individuele eigenaar van gronden aan de Lekdijk.
- Als eigenaar is de uniformiteit en continuïteit in geval van dijkverbeteringen gewaarborgd alsook de stabiliteit en duurzaamheid van de waterkering, het tijdig en doelmatig optreden in geval van calamiteiten alsmede voor beheer en onderhoud. Het hoogheemraadschap is bij de taakuitoefening niet afhankelijk van de medewerking van de (individuele) grondeigenaren.

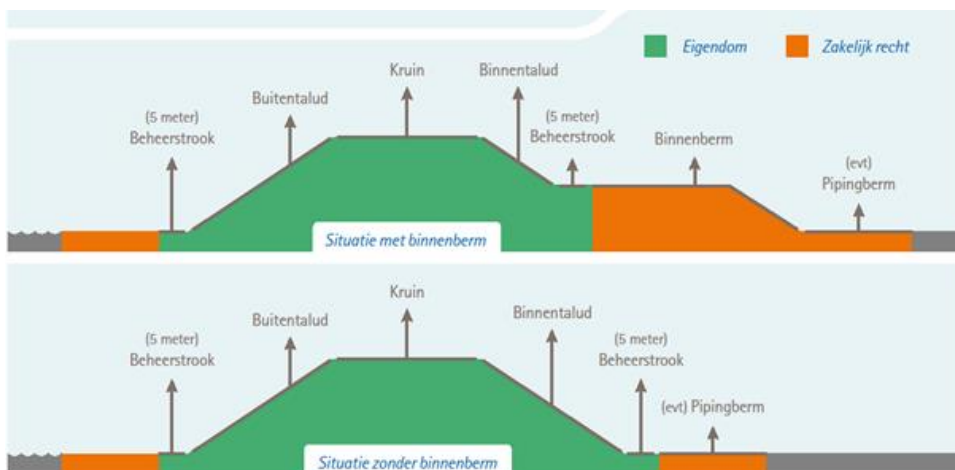
De buitenzijde van de primaire kering, welke het dichtst bij de rivier ligt, dient goed beheerd en onderhouden te worden, zodat de veiligheid van de kering bij hoogwater niet in het geding is. Echter, ook de binnenzijde van de primaire kering is van groot belang voor de veiligheid, stabiliteit en het tegengaan van piping. Het binnentalud en een beheerstrook van vijf meter aangrenzend aan het binnentalud, zijn voor de lange termijn waterveiligheid en onderhoud in eigendom benodigd. Hieronder wordt dit nader toegelicht:

- Bij golfoverslag en/of overloop is een goede erosiebestendigheid van de bekleding op het binnentalud, het knikpunt en de eerste meters van de aangrenzende berm of het aangrenzende maaiveld van groot belang.
- Een goed onderhouden bekleding op het binnentalud, in het knikpunt en op de eerste meters van de berm/het maaiveld – waarbij er geen objecten aanwezig zijn – is dus essentieel.

- De eerste meters na het knikpunt zijn vooral van direct belang voor de veiligheid in verband met erosie nabij de kniklijn bij golfoverslag en/of overloop. De aangrenzende strook van vijf meter is vooral van belang om veilig en goed onderhoud voor de lange termijn te borgen, gericht op het hebben en houden van een goed onderhouden bekleding op het binnentalud.
- Hoe smaller de strook grenzend aan de kniklijn, hoe groter het risico op een afnemende erosiebestendigheid ter plekke. Er zijn geen richtlijnen voor de hoeveelheid meters grenzend aan de kniklijn waarvan de bekleding in een optimale staat moet verkeren. Bij het bepalen van de breedte van de strook is in ieder geval de samenhang met het gekozen overslagdebiet van belang, net zoals de taludhelling en de breedte van het binnentalud. Vanuit het beheerdersoordeel wordt de 5 meter van belang geacht om voldoende risico af te dekken. Deze breedte wordt overigens ook gehanteerd door andere waterschappen. De strook wordt beheerstrook genoemd, maar is zowel voor beheer als onderhoud noodzakelijk.
- Naast een goede grasmat en een goede kleilaag is ook een voldoende flauw talud nodig. Voor de Lekdijk geldt dat het talud niet overal flauw genoeg is. Op plekken waar we het binnentalud verflauwen voor de waterveiligheid, willen we het nieuwe binnentalud van de dijk inclusief een strook van 5 meter in eigendom verwerven.

Voor de overige binnendijs gelegen delen kan worden volstaan met een zakelijk recht. Dit leidt tot onderstaande schematische weergave: Met groen is weergegeven voor welke delen we wel het volledige eigendom noodzakelijk achten en met oranje waar een zakelijk recht voldoende is.

Figuur 2.1: Beoogde toekomstige situatie

Keur in relatie tot eigendom

In de zienswijzen wordt bij dit thema ook de Keur en de samenhang met eigendom aangehaald. In de Keur van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden staan de verbods- en gebodsbepalingen ter bescherming en instandhouding van de waterhuishouding en waterstaatswerken. De Keur is op de gehele Lekdijk van toepassing en geeft de onderhoudsplichten van derden (grondeigenaren) weer. Er is voor de Keur geen onderscheid in wel of geen dijkversterking en wel of geen eigendom Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

2.3 Grondverwerving en woongenot in relatie tot taludverflauwing en beheerstrook in Voorkeursalternatief (11x)

In de zienswijzen maken belanghebbenden bezwaar tegen de taludverflauwing vanuit woongenot. Zij zien graag dat er wordt gekozen voor verankerd geotextiel in plaats van een taludverflauwing (minder grond, beter voor woongenot).

Reactie:

In het Voorkeursalternatief is de oplossing taludverflauwing dáár opgenomen waar het faalmechanisme 'afschuiven grasbekleding binnentalud' speelt. Dit speelt vrijwel over de volledige lengte van de deeltrajecten 2 tot en met 5. In paragraaf 4.3 van het Voorkeursalternatief worden deze keuzes toegelicht. De twee onderzochte technische bouwstenen voor het oplossen van de waterveiligheidsopgave, zijn 'taludverflauwing 1 op 3' en 'verankerd geotextiel'. Op basis van onderstaande onderbouwing is voor alle dijkvakken gekozen voor de bouwsteen 'taludverflauwing 1 op 3' aan de binnenzijde van de dijk:

- Een gezonde, sterke grasmat moet goed onderhouden worden. Een talud van 1 op 3 kan beter worden gemaaid, onderhouden, en geïnspecteerd. Hierdoor kan, naast het oplossen van dit faalmechanisme, met de keuze voor deze oplossing ook het beheer goed uitgevoerd worden. Met beter beheer kan de sterkte van de grasmat geborgd worden;
- Verankerd geotextiel wordt in de praktijk niet over grote lengtes toegepast bij dijkversterkingen, omdat deze lastig te inspecteren en te onderhouden is;
- Vanuit het aspect 'grootschaligheid en continuïteit dijkprofiel' is de keuze van één dijkversterkingsmaatregel over een grote lengte gewenst. Voor een goede inpassing van dijkversterkingsmaatregelen en meekoppelkansen is in het ruimtelijk kwaliteitskader voor de dijkversterking van Culemborgse Veer – Beatrixsluis een visie beschreven die is gebaseerd op het Kwaliteitskader Sterke Lekdijk. Hieruit komt de richtlijn voor continuïteit in vormgeving en samenhang tussen de zes verschillende deelprojecten voort;
- Vanuit ruimtelijke kwaliteit is de 'herkenbaarheid van de hoofdvorm van de dijk' gewenst. Bij een verflauwing naar 1 op 3 gaat het om een minimale verandering die de herkenbaarheid van de hoofdvorm van de dijk slechts licht aantast;
- De effecten van beide bouwstenen op woongenot verschillen niet per dijkvak, woongenot hangt immers samen met het gebruik van de grond en niet met de eigendomssituatie. De keuze voor óf taludverflauwing óf verankerd geotextiel heeft geen effect op het gebruik van de grond.

In de planuitwerkingsfase wordt het Voorkeursalternatief, wat een plan op hoofdlijnen is, uitgewerkt naar een plan op perceelniveau. In deze fase worden de benoemde maatwerklocaties ook in meer detail uitgewerkt. Dit kan betekenen dat we op deze maatwerklocaties zeer lokaal tot een andere keuze komen.

2.4 Grondverwerving bij taludverflauwing zonder waterveiligheidsopgave (4x)

In een aantal zienswijzen zijn vragen gesteld over de taludverflauwing en de consequenties voor eigendom van gronden op locaties zonder waterveiligheidsopgave.

Reactie:

Als taludverflauwing nodig is voor de waterveiligheid, is het onderdeel van de veiligheidsopgave. Dit staat toegelicht in paragraaf 2.3. Daar waar geen waterveiligheidsopgave is, hebben we nog steeds de wens om het talud te verflauwen en om de grond in eigendom te verkrijgen. Dit zal in goed overleg met de grondeigenaar en op basis van vrijwilligheid gaan. In dat geval kan het zijn dat de grondeigenaar wel wil meewerken aan taludverflauwing, maar niet aan de grondverkoop. Dit is een optie op delen waar we geen veiligheidsopgave hebben.